

تجزیه و تحلیل تمایل به ماندگاری جوانان در روستاها (مطالعه موردی: شهرستان های منتخب استان

(کرمانشاه)

مهدی محمودی^۱، محمود دانشور کاخکی^۲، ناصر شاهنوشی فروشانی^۳، حسین محمدی^۴

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، Mehdi.mahmoudi29@gmail.com

^۲ نویسنده مسئول، استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد، daneshvar_k@yahoo.com

^۳ استاد و عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

^۴ استادیار و عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

حجم مهاجرت های بین المللی از ۱۷۳ میلیون نفر در سال ۲۰۰۰، به بیش از ۲۲۲ میلیون نفر در سال ۲۰۱۰ و ۲۴۴ میلیون نفر در سال ۲۰۱۵ رسیده است [۶۳].

مهاجرت در گستره جهان همواره در کسب مهارت های لازم برای توسعه سرمایه انسانی و پیشرفت های تکنولوژیکی همواره موثر بوده است [۵۲]. همچنین برای افراد مهاجر یافته های ارزشمندی از قبیل کسب درآمد بیشتر [۲۰]، اطمینان خاطر از دسترسی به مصرف بهتر مایحتاج روزمره [۲۶]، افزایش قدرت انتخاب بیشتر در مصرف کالاهای بادوام و خانگی [۱۵] و ارتقاء کیفیت آموزش (به ویژه برای کودکان) در سنین پایین تر را فراهم می آورد [۸].

از این رو تاکنون سازمان ها و محققین هم نتوانسته اند از مزیت های مهاجرت چشم پوشی کنند و بنا بر نظریه های موجود در فرآیند توسعه اقتصادی هم، مهاجرت افراد هیچ گاه نفی نشده و به انتقال نیروی کار مازاد (از طریق مهاجرت برنامه ریزی شده) به عنوان امری لازم و اجتناب ناپذیر نگریسته شده است ([۳۷]؛ [۵۳]). مهاجرت های اخیر چین هم نشان می دهد که بر اثر مهاجرت، نابرابری های دستمزد در بین افراد کاهش یافته است [۶۹]. بنابراین کاهش سهم نسبی جمعیت فعال کشاورزی و انتقال آن بخش از نیروی کار کشاورزی که دچار بیکاری پنهان هستند؛ به بخش های دیگر نه تنها ضروری بلکه لازم است [۶۱].

امروزه صنعتی شدن نواحی شهری در کشورهای در حال توسعه که بیشتر با مهاجرت های روستا-شهری مواجه هستند؛ فرآیند تخلیه شدن روستاها و رشد میزان بیکاری را بیشتر مهیا کرده است [۲۷]. نکته ای که بسیار حائز اهمیت می باشد این است که روستا و معیشت های روستایی همواره یک محیط پویا بوده و به راحتی قادر است بر مشقت ها، فشارها و فرصت ها واکنش (همچون مهاجرت) نشان دهد [۲]، [۱۹]، [۲۲]. از این رو می توان گفت که، مطالعاتی از قبیل [۱۲]، [۱۴]، [۴۶]، [۴۷]، [۳۵]، [۳۴]، [۳۳]، [۴۱]، [۳۱]؛ [۶۵]، [۱۱]، [۲۸]، [۴۵] و [۳] که هیچ تمرکز خاصی بر پویایی و استراتژی های روستا و همچنین معیشت های روستایی (با توجه به

امروزه کشور ایران به وضوح شاهد پدیده خالی شدن روستاها و مهاجرت افراد روستایی، یکی پس از دیگری است. رشد سالانه جمعیت روستایی ها در سال ۱۳۹۰، برابر ۰/۶۳- بوده که در سال ۱۳۹۵ بر رشد منفی آن نیز افزوده تر (۰/۶۸-) شده است. جمعیت ۲۴ میلیون نفری روستایی در سال ۱۳۷۰، امروزه به ۲۰ میلیون و ۷۳۰ هزار نفر روستایی در سال ۱۳۹۵ رسیده است. مطالعه مورد نظر به تجزیه و تحلیل ماندگاری جوانان در روستاهای شهرستان های منتخب استان کرمانشاه پرداخته است. جامعه آماری سه شهرستان قصرشیرین، پاوه و هرسین به ترتیب بر اساس نرخ های ماندگاری کم، متوسط و زیاد است. نتایج و تجزیه و تحلیل های حاصل از پرسشنامه ها گویای این بود که میزان تحصیلات جوانان روستایی بر تمایل به ماندگاری آن ها زیاد موثر نیست. در واقع با توجه به رتبه اول بیکاری استان در کشور، شغل جوانان نسبت به ارتقا وجهه اجتماعی برتری دارد.

واژه های کلیدی

ماندگاری در روستا، جوانان روستایی، مهاجرت، کرمانشاه.

مقدمه

انسان ها همواره در جهت سازگاری با محیط زندگی خود و فائق آمدن بر دشواری ها، از مهاجرت و کوچ کردن کمک گرفته اند [۷۳] و غالباً کوتاه ترین مسیرها از لحاظ مکانی را برای مهاجرت خویش برگزیده اند ([۳۲]؛ [۵]؛ [۴۳]). این جابه جایی ها، انتقال یا مهاجرت افراد، به طور معنی داری در مناطق مختلف حتی در سطح گروه های اجتماعی وابسته به هم مانند جنسیت [۲۹]، نژاد و قومیت [۵۹] و یا سن متفاوت است [۵۱].

امروزه جوامع بین الملل به این اصل که مهاجرت می تواند در تاب-آوری رشد و توسعه اقتصادی در هر دو جامعه پذیرنده و فرستنده مهاجر مساعدت نماید؛ متقاعد شده اند. از طرفی روند مهاجرت در دهه های اخیر نیز رشد قابل توجهی داشته است به طوری که فقط